

אין יהודי רחוק מדי

(שמות יג, כ)

וַעֲבָרְתִּי בָּאָרֶץ מִצְרָיִם בְּלִילָה הַזֹּה

על מנת בכורות אנו מוצאים בתורה שני ביטויים. פעם אחת אומר הקב"ה: "כחשות הלילה אני יוצא בתוך מצרים", ופעם אחרת הוא אומר²: "וַעֲבָרְתִּי בָּאָרֶץ מִצְרָיִם בְּלִילָה הַזֹּה".

ההבדל בין שני הביטויים: " יוצא" מבטא יציאה מיוחדת ומכוונת אל המקום, ואילו 'עברתי' פירושו - פועלה שבאה כאילו באקראי, אגב מעבר במקום למטרה אחרת.

ואכן, רש"י מפרש את המילה "וַעֲבָרְתִּי" על פי המדרש³: "מלך העובר ממוקם למקום, ובהעbara אחת כולן לוקין". כלומר, המלך עובר למקום לצורך מטרה אחרת, ובתוך כך הוא מעניש את החוטאים.

יציאה לצורך הצלה

בליל הפסח נעשו אפוא שני דברים: האחד, יציאה מיוחדת של הקב"ה לתוך מצרים, כדי לגואל את עם ישראל, והאחר, הענשת בכורי מצרים, פועלה שנחשבת פועלות אגב לעומת המטרה הראשונה.

מה הייתה מטרתה העיקרית של יציאת הקב"ה למצרים? – היא נועדה להציל את היהודים ששקוו כל-כך בטומאת מצרים, עד שבלילה זה, שבו נצטוו להקריב את קרבן הפסח ולא יצא מטבחיהם, הילכו היללו לבתי שכיניהם המצרים. אף-על-פיicon ירד הקב"ה כדי להבחן בין המצרים ובין היהודים ולהציל גם את היהודים הללו.

1) שמות יא, ד, ה.

2) שם יב, יב.

3) מכילתא על הפסוק וכן להלן יב, כג.

אהבת הקב"ה לעמו

פעולה זו מביאה לידי ביטוי את האהבה העצומה של הקב"ה לעם ישראל. אפשר לשער את מצבו הרוחני של יהודי, שאף-על-פי שראה את תשע המכות שספגו המצרים ואף שנצטווה על ידי הקב"ה להקריב את קרבן הפסח ולהישאר בביתו בליל הזה, בצל-זאת יצא מהבית והלך להתרועע עם המצרים. וכי יש פחדות גדולה מזו?!

ואף-על-פי-כן מגלה הקב"ה את אהבותו לעמו, ויורד להציל אפילו את הפחותים שבעם ישראל. לשם כך הקב"ה יורד בעצמו למצרים – "אני ולא מלאך, אני ולא שרפ"י⁴ – ועובר מבית לבית, כביכול, כדי לשלווף מתוך טומאת מצרים את היהודים ששקעו לתוכה.

יצאת ולקrab

מפעולתו של הקב"ה עליינו ללמידה כיצד להתייחס היהודי שני. יש המוכנים למד תורה ולקrab היהודי שני למצות, אך זאת רק בתנאי שהוא היהודי מוכן לבוא לבית המדרש ללמידה ולשמעוע. אבל לצאת מבית המדרש וללכט אל אותם יהודים שנמצאים בתוך 'טומאת מצרים' – זאת לא.

מלמדנו הקב"ה, שאפילו בשבייל היהודים כאלה הוא עצמו יוצא ממורים שבתו ובא לקרבם ולגאלם. כך צריכים גם אנו לлечט אפילו אל היהודים שנמצאים בדרגה הנמוכה ביותר, לבוא אליהם, למקום ולדרגה שבה הם שרויים, בספר שלהם על אהבת הקב"ה אליהם ולקrabם לאור התורה.

כך נגאלים כל ישראל מהгалות – "ואתם תלוקטו לאחד-אחד בני ישראל"⁵, וזוכים לגאולה האמיתית והשלמה על-ידי משיח צדקנו.

(לקוטי שיזות כרך ג', נס' 45)

4) מכילתא שם. לשון ה"הגדה של פסח" פסקה ויוציאנו.

5) ישעה כו'. וראה רשי ניצבים לג' "אווח בידיו ממש איש-איש כו".